

1 על אחרים, ועד שיהפכו את כל העולם כולו להיות על-פי היושר והצדק והמשפט כו', ועד למעמד ומצב
2 של "ארץ ישראל", "ארץ אשר גו' עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה"⁶³, שבכל העולם
3 כולו תשלוט קדושה ואלקות, וכמו שכתוב⁶⁴ "כי לה' המלוכה ומושל בגוים".

4 יא. ואז יהיה גם המלמד והמשפיע במעמד ומצב ש"זכה וזיכה את הרבים"⁶⁵, ועד ש"גדול מרבן
5 שמו"⁶⁶.

6 ואין לך נחת-רוח גדול יותר למלמד ומשפיע, בראותו שהתלמיד והמושפע אינו זקוק עוד לקבל ממנו,
7 ואדרבה, הוא בעצמו נעשה מלמד ומשפיע לאחרים.

8 והעיקר – שעל-ידי הנהגה זו מעמידים "צבאות הוי"⁶⁷, ויחד עמהם יוצאים לקבל פני משיח צדקנו,
9 שיבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו, בגאולה האמיתית והשלימה.

10 * * *

11 יב. מאמר (כעין שיחה) דיבור-המתחיל ראשית עריסותיכם וגו'.

12 * * *

13 יג. על הפסוק⁶⁸ "ועשיתם אשה", מפרש רש"י: "אין זה ציווי [ולא כמו מה שכתב בפרשת בהעלותך]⁶⁹
14 "ויעשו בני ישראל את הפסח", שזהו ציווי, אלא כשתבואו שם ותעלה על לבבכם לעשות אשה לה".
15 וצריך להבין: מהו טעם אריכות הדברים בפירוש רש"י, "כשתבואו שם ותעלה על לבבכם לעשות
16 אשה לה" – לכאורה היה יכול לומר בקיצור, שאין זה ציווי אלא רשות, ולמה מוסיף: (א) "כשתבואו
17 שם", (ב) "ותעלה על לבבכם", (ג) "לעשות אשה לה"?

18 יד. ומשיך רש"י לפרש מה שכתוב בהמשך הפסוק: (א) "ריח ניחוח", (ב) "לפלא נדר או בנדבה
19 וגו'".

20 ולכאורה: בכתוב נאמר "לפלא נדר או בנדבה וגו' לעשות ריח ניחוח לה", ולמה משנה רש"י הסדר
21 ומקדים לפרש תחילה "ריח ניחוח", ואחר-כך "לפלא נדר או בנדבה וגו'?"

22 ולהעיר: בכמה דפוסים מופיע תחילה דיבור-המתחיל "לפלא נדר או בנדבה וגו'", ולאחרי-זה
23 דיבור-המתחיל "ריח ניחוח", כסדר הכתוב.

24 ובכן, יש הכרח בשכל הפשוט שהדפוס שלפנינו – כברוב הדפוסים – הוא היותר נכון, כי⁷⁰: לא יתכן
25 לומר שרש"י כתב פירושו כסדר הכתוב, והמדפיס הפך את הסדר – שהרי זה היפך השכל; ומסתבר
26 בפשטות, שרש"י דייק לכתוב פירושו שלא כסדר הכתוב, והמדפיס שרצה להראות שהוא "תלמיד חכם",
27 "סאַם⁷¹ סאַפּאַזשניק" ... "תיקן" והפך את הסדר בפירוש רש"י שיהיה בהתאם לסדר הכתוב.

28 וכבר עמדו מפרשי רש"י על דיוק זה, כמו שכתב הרא"ם: "ומה שפירש מלת ריח ניחוח קודם או
29 במועדיכם [שמזה גופא מוכחת הכרעתו שזוהי הגירסא הנכונה בפירוש רש"י], היא אגב גררא, דאגב
30 שפירש ועשיתם אשה, שאיננו ציווי רק פירושו כשתבואו שם ותעלה על לבבכם לעשות אשה בעבור
31 ריח ניחוח, פירש ריח ניחוח".

32 אבל לכאורה קשה לומר כן, כי על-פי ביאור זה, נמצא שמה שכתוב "ריח ניחוח" קאי רק על "לפלא
33 נדר או בנדבה", היינו, שהסיבה לכך שתעלה על לבבכם לפלא נדר או בנדבה היא בעבור ריח ניחוח, ולא

68 פרשתנו טו, ג.

69 ט, ב.

70 ראה גם תורת מנחם חנ"א ע' 41. וש"נ.

71 ראה סה"ש תרח"צ ע' 264. וראה גם תורת מנחם ח"נ ע'

134. וש"נ.

63 עקב יא, יב.

64 תהלים כב, כט.

65 אבות פ"ה מ"ה.

66 ראה תוספתא עדיות בסופה (ובחסדי דוד). ערוך מערכת

אביי.

67 בא יב, מא.